

Riigikogu sotsiaalkomisjoni istungi protokoll nr 197

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 08. veebruar 2022

Algus 14.00, lõpp 16.10

Juhataja: Siret Kotka (esimees)

Protokollija: Kaisa Karu (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Tiiu Aro, Hele Everaus, Kert Kingo, Helmen Kütt, Õne Pillak, Siim Pohlak, Priit Sibul, Marika Tuus-Laul, Viktor Vassiljev

Komisjoni ametnikud: Tiina Runthal (nõunik-sekretariaadijuhataja), Helgi Kundla (nõunik), Heidi Barot (nõunik), Marian Juurik (konsultant)

Kutsutud: Teadusnõukoja liige, Tartu Ülikooli peremeditsiini professor ning peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituudi juhataja Ruth Kalda; Teadusnõukoja liige, Põhja-Eesti Regionaalhaigla infektsioonikontrolli talituse juhataja ja vanemarst dr Mait Altmets; Eesti Infektsioonhaiguste Seltsist dr Helen Mülle; Riigikantseleist Häli Tarum; Eesti Haigekassa partnersuhtluse osakonna vanemusaldusarst Kristel Kolga; Ravimiameti peadirektori asetäitja Ott Laius ning ravimiohutuse osakonna juhataja Maia Uusküla; Sotsiaalministeeriumist rahvatervise osakonna juhataja Heli Laarmann, tervisevaldkonna nõunikud Kersti Lea ning Katrin Idla; Haridus- ja Teadusministeeriumi kriisijuht Rain Sannik; Eesti Perearstide Seltsist Linnamõisa perearstikeskuse perearst dr Katrin Martinson; MTÜ Mõttekoda Terve Laps esindaja Anu Hermlin ning MTÜ Ühinenud Meedikud ja Teadlased esindaja Helen Lasn (1. päevakorrapunkt); kollektiivse pöördumise esindaja Mariann Joonas-Tõnumaa; Riigikantseleist Häli Tarum; Eesti Haigekassa partnersuhtluse osakonna vanemusaldusarst Kristel Kolga; Haridus- ja Teadusministeeriumi kriisijuht Rain Sannik; Sotsiaalministeeriumist rahvatervise osakonna nõunik Sille Pihlak, tervisevaldkonna nõunikud Kersti Lea ja Katrin Idla ning vaimse tervise osakonna juhataja Anniki Lai (2. päevakorrapunkt); praktikant Karl Joonas Pulst (kõik päevakorrapunktid); viipekeeletoõlgid Piret Neimann ja Raili Loit

Päevakord:

1. Laste vaktsineerimise arutelu
2. Kollektiivne pöördumine "Laste vaimne tervis on olulisem kui nende lahterdamine vaktsineerituse alusel" arutelu
3. Info ja muud küsimused

Komisjoni avalik istung on järelvaadatav [Riigikogu Youtube'i lehelt](#).

1. Laste vaksineerimise arutelu

Siret Kotka juhatas sisse sotsiaalkomisjoni avaliku istungi. Sõnas, et arutelu eesmärk on saada ülevaade laste vaksineerimisest Covid-19 omikron-tüve valguses.

Esimesena sai sõna Teadusnõukoja liige Ruth Kalda.

Ruth Kalda andis ülevaate laste vaksineerimisest (lisa 1).

Kert Kingo kommenteeris eelkõneleja toodud väidet, et vaksineerimine ei ole kohustuslik, vaid on vabatahtlik otsus. Märkis, et lastel on Covid-tõendi olemasoluta piiratud juurdepääs erinevatele üritustele ja meelelahutusasutustele. Seega pannakse lapsed valiku ette, kas vaksineerida või jääda nendest tegevustest kõrvale. Palus põhjendada, miks peaksid lapsevanemad lapsi vaksineerima.

Siret Kotka juhtis tähelepanu, et alates 14. veebruarist ei küsita alaealistelt enam Covid-tõendit.

Ruth Kalda vastas, et lapse vaksineerimine on lapsevanema ja lapse otsus. Sõnas, et vaksineerimisel on mitmeid kasutegureid. Näiteks aitab vaktsiin vähendada nakatumisriski. Covid-19 nakatumine võib tuua lisaks letaalsele tagajärjele ka rasket haigestumist või teisi tüsistusi.

Priit Sibul märkis, et kuigi Eestis on 5–11 aastaste laste seas haigestumine madal, otsustas immunoprofülakтика ekspertkomisjon toetada Euroopa teiste riikide eeskujul selles vanusegrupis laste vaksineerimist. Küsis, kas konkreetne otsus lähtus Eestis tehtud uuringutest või lähtuti otsuse tegemisel vaid teiste riikide eeskujust.

Ruth Kalda vastas, et 5–11 aastaste laste haigestumine on omikron-tüve valguses käesoleval hetkel tõusuteel, ent haigestumised on olnud siiani kerged. Kinnitas, et Eestis soovitati vaksineerimist, sest kahjude ja kasude suhte kaalumisel leiti, et vaksineerimine on ohutu. Kordas, et vaksineerimine on võimalus ning lapsevanemal on võimalik kaaluda, kas ta soovib last vaksineerida.

Kert Kingo avaldas arvamust, et laste vaksineerimine on olnud kohustuslik, sest lastele on seatud erinevate kohtade külastamiseks Covid-tõendi nõue. Küsis, mis on vaksineerimise mõte, kui ka vaksineeritud võivad uuesti haigestuda.

Ruth Kalda kordas, et Eestis ei ole kohustuslikku vaksineerimist ning lapsevanemal on õigus kaaluda, kas soovib last vaksineerida.

Priit Sibul küsis Ruth Kalda arvamust, kas senine nõustamine vaksineerimise kontekstis on olnud piisav. Sõnas, et Eestis ei räägita piisavalt sellest, et vaksineerimine peab olema inimese enda isiklik otsus ja ta peab kaaluma vaksineerimisest tulenevaid võimalikke kahjusid ja kasusid. Avaldas arvamust, et inimesed ei taju vaksineerimist vabatahtliku otsusena.

Juhtis tähelepanu, et Skandinaavia maad lõpetasid Moderna vaktsiini kasutamise noortel meestel, ent Eestis sarnast otsust ei tehtud.

Ruth Kalda vastas, et iga meditsiinilise protseduuriga (sh vaksineerimisega) peab kaaluma nii võimalikke kasusid kui ka kahjusid. Inimesel on õigus uurida lisateavet ja saada soovi korral nõustamist, mida pakuvad nii perearstid kui ka teised tervishoiutöötajad. Nõustus eelkõnelejaga, et uuringud on näidanud, et võrreldes Pfizer-BioNTech Comirnaty vaktsiiniga on Moderna vaktsiinil müokardiitide esinemissagedus kõrgem.

Helen Lasn märkis, et üha rohkem tuleb informatsiooni kõrvaltoimete tõsiduse kohta laste vaktsineerimisel ning inimesed peaksid olema paremini teavitatud võimalikest kõrvalmõjudest, mis võivad vaktsineerimisele järgneda. Märkis, et praegu ei ole teada, kas olemasolevad vaktsiinid omikron-tüve puhul lapsi kaitsevad. Laste suremus Covid-19 viirusesse on väga väike ning nende vaktsineerimine ei ole õigustatud. Selgitas, et kuna laste risk surra ja haigestuda on väga väike, ei ole piisavalt uuringuid, mis tõestaksid vaktsiinide efektiivsust. Juhtis tähelepanu, et Pfizeri kliinilistes uuringutes on osalenud väga vähe lapsi ning uuringute kestus on olnud lühike. Seetõttu ei ole võimalik teha üldistusi vaktsineerimise mõjust laste tervisele. Paljud riigid ei soovita 5–11 aastaste laste vaktsineerimist. Tõi näite Hong Kongist, kus lõpetati ka teismeliste vaktsineerimise. Rõhutas, et enne vaktsineerimist peab olema kindlus, et vaktsiin on efektiivne; sel on toime; ning et see on ohutu.

Kert Kingo küsis, kas on veel vaktsiine, mida lastele manustatakse, kuigi see ei põhjendatud.

Helen Lasn vastas, et sellele küsimusele saavad pädevama vastuse anda epidemioloogid.

Siret Kotka küsis, millised on soovitud lastevanematele, kelle laps on riskirühmas ning kaalub, kas last vaktsineerida või mitte.

Helen Lasn vastas, et seda otsust peaks tegema lapsevanem koostöös perearstiga. Nõustus, et riskirühmas olevaid lapsi võiks teatud juhtudel vaktsineerida, ent ka riskirühmas olevate laste vaktsineerimist tuleb enne kaaluda ja spetsiifiliselt analüüsida erinevaid maailma andmeid, sest kõik kroonilised haigused ei ole Covid-19 riskigrupi kuuluvad haigused. Rõhutas, et enne laste vaktsineerimist tuleks koguda juurde teadmisi.

Priit Sibul küsis, kas see on pigem erand, et Covid-19 vaktsiinid nii lühikese perioodi jooksul turule lubati. Samuti küsis, kas inimesed teevad H. Lasni arvamusel vaktsineerimise valiku teadlikult ja läbimõeldult.

Helen Lasn vastas, et inimesed üldiselt usaldavad oma tervise küsimuses arste ning ka vaktsineerimise küsimust tuleks arutada oma perearstiga, kes saab patsienti nõustada. Avaldas arvamust, et inimesed peaksid vaktsineerimisel tegema teadliku valiku ka vaktsiini valimise osas koostöös perearstiga. Eestis sai aga iga inimene ise valida, mis vaktsiini soovib. Märkis, et oluline on anda inimestele õiget informatsiooni, sest müokardiitide osas olid andmed olemas juba varasemalt, ent meedias seda ohtu ei käsitletud ning seetõttu see õigel ajal inimesteni ei jõudnud.

Katrin Martinson sõnas, et 5–11 aastaste laste seas on uuritud müokardiitide esinemise sagedust nii vaktsineerimise kui Covid-19 viiruse juures. Andmetest selgub, et Pfizer-BioNTech Comirnaty vaktsiinil võib tüsistusena olla müokardiitide juhtude esinemine 5–11 aasaste lastel 2 juhtumit miljoni vaktsiinidoosi kohta. Müokardiitide esinemissagedus on vaktsineerimisel kordades madalam kui Covid-19 viirusesse nakatumisel. Märkis, et andmeid on piisvalt ning need on avalikkusele kättesaadavad.

Maia Uusküla märkis, et esimene info võimalikust vaktsineerimise kõrvalmõjust seoses müokardiitide ja perikardiitidega anti avalikkusele juunikuus. 2021. aasta lõpus tehti teatavaks kahe suurema uuringu andmed, kus täpsustati riski suurust. Nii Moderna kui ka BioNTech Comirnaty vaktsiini teabelehes on kirjas, kui mitu müokardiidi juhtu võib vaktsineerimine noortel meestel lisada. Juhtis tähelepanu, et müokardiit on omane viirushaigustele üldiselt ning oluline on selle õigeaegne diagnoos. Eestis on antud teada kolmest võimalikust müokardiidi ja ühest perikardiidi juhust. Märkis, et VAERSi andmebaas, millele müokardiitide juhtudega seoses viidatakse, ei ole usaldusväärne.

Kert Kingo küsis, mille põhjal väidetakse, et vaktsiin on ohutu. Märkis, et vaktsineerimise

negatiivne mõju laste tervisele ei ilmne nii kiiresti, sest laps on alles kasvueas. Samuti soovis teada, kas on eetilise, kui perearstid väidavad, et lapsi võib vaktsineerida ka ilma lapsevanema teadmata.

Maia Uusküla vastas, et esialgsed uuringud on kestnud kaua ning uuringud jätkuvad. Sõnas, et Pfizer-BioNTech Comirnaty vaktsiini uuringutes osales üle 20 000 inimese ning neil ei ole ilmnenud ühtegi tõsist pikaajalist kõrvaltoimet. Märkis, et Eestis on vaktsineeritud 95 000 doosiga alla 18-aastast ning alla 12-aastastele on tehtud üle 6000 vaktsiinidoosi. 2021. aastal polnud ühtegi kõrvaltoime teatist ning 2022. aastal on tehtud üks teatis alla 12-aastase lapse kohta, ent tegemist ei olnud tõsise kõrvalmõjuga.

Katrin Martinson viitas õiguskantsleri seisukohale, et kui vaktsineeritakse väljaspool kooli, on arstil võimalik hinnata, kas alaealine on võimeline vastutustundlikult kaaluma kõiki konkreetse vaktsineerimise poolt- ja vastuargumente. Kui arst leiab, et alaealine on kaalutusvõimeline, saab arst alaealist vaktsineerida lapse nõusolekul. Kui laps ei ole kaalutusvõimeline, peab nõusoleku vaktsineerimiseks andma lapsevanem.

Anu Hermlin avaldas arvamust, et vaktsiini kõrvaltoimete teatise on tehtud vähe, sest arstid ei sisestata neid terviseandmetesse. Kui lapsevanem soovib teha ise teatise otse Ravimiametile, on see tuisistuse seostamine vaktsiiniga keeruline, kui varasemalt on arst pannud terviseandmetesse, et tuisistus pole seotud vaktsiiniga. Küsis, kas see võib olla põhjus, miks on vaktsiinide kõrvaltoimete osas teatise vähe tehtud.

Maia Uusküla vastas, et Ravimiametile saadetakse vaktsiini kõrvalmõjude kohta teatise Covid-19 eelse perioodiga võrreldes märkimisväärselt rohkem. Sõnas, et arst on kohustatud teatama Ravimiametile võimalikust vaktsiini kõrvaltoimest, kui arst peab seost tekkinud reaktsiooni ja ravimi/vaktsiini vahel võimalikuks. Märkis, et Ravimiameti kodulehel on võimalik inimesel endal teavitada ravimi kõrvaltoimest ning tõsiste kõrvaltoimete korral küsib Ravimiamet juurde haiglaravi või ambulatoorse ravi epikriise. Epikriisi on võimalik patsiendil vaadata *digilugu.ee* portaalist või paluda saata Ravimiametile haiglaravi või ambulatoorse ravi epikriisi arstil.

Ott Laius lisas, et 80 kõrvaltoimete teatist on tehtud alla 18-aastastel lastel ning 1 kõrvaltoime on teatatud alla 12-aastaselt lapsel. Kommenteeris väidet, et kliinilised uuringud on olnud lühiajalised ning hõlmanud vähe osalejaid. Sõnas, et laste kliinilistes uuringutes vaadatakse ka andmeid, mis on juba varasemalt teada teistes populatsioonides tehtud uuringutest. Kui mõni uuring on kestnud kaks aastat, tuleb vaadata, kui suur on tõenäosus nakatuda vastaval ajahetkel. Selgitas, et Covid-19 nakatumine on kiire ja sellest on suur hulk populatsioon igal ajahetkel mõjutatud. Seetõttu saab vajalikke andmeid kiiremini ning lühemal perioodil.

Õnne Pillak sõnas, et laste vaktsineerimisel on oluline, et lapsevanemal säiliks otsustusõigus, kas ta soovib last vaktsineerida või mitte. Viitas H. Lasni väljatoodule, et laste vaktsineerimist Covid-19 viiruse puhul olema ei peaks. Erandina tõi H. Lasn välja riskigruppi kuuluvad lapsed, ent oluline on kaaluda, kas vaktsineerimine on siiski vajalik. Õ. Pillak märkis, et mitmed lapsevanemad on vaktsiinide mõju kohta uurinud ning teinud perearstiga koostöös otsuse laps vaktsineerida ka olukorras, kus laps ei kuulu riskirühma. Küsis tulenevalt H. Lasni seisukohast, kas juhul, kui perearst annab lapse vaktsineerimiseks soovitusi, on tegemist ebapädeva soovitusiga.

Helen Lasn vastas, et iga arst teeb soovitusi vastavalt oma teadmistele ning patsiendi terviseinfole.

Katrin Martinson vastas, et perearstid baseeruvad oma soovitusel teaduspõhisele informatsioonile, mitte isiklikule arvamusele.

Õne Pillak kordas, et oluline on võimaldada lastevanematele laste vaktsineerimisel valikuvabadus.

Siret Kotka tänas osalejaid. Sõnas, et laste vaktsineerimine on iga lapsevanema otsustada koostöös lapse enda ja arstiga.

2. Kollektiivne pöördumine "Laste vaimne tervis on olulisem kui nende lahterdamine vaktsineerituse alusel" arutelu

Siret Kotka andis pöördumise tutvustamiseks sõna kollektiivse pöördumise esindajale Mariann Joonas-Tõnumaale.

Mariann Joonas-Tõnumaa tutvustas kollektiivset pöördumist "Laste vaimne tervis on olulisem kui nende lahterdamine vaktsineerituse alusel". Lapsed ei ole Covid-19 viirusesse nakatumise riskigrupis ning neid ei tohiks vaktsineerituse alusel määratleda, sest see mõjutab nende vaimset tervist. Märkis, et Covid-19 kriisi ajal on kasvanud laste enesetapukatsete arv ning 2021. aastal jõudis sel põhjusel haiglasse 130 last.

Pöördumisel oli kaks eesmärki: tühistada valitsuse nõue, mille kohaselt peavad kontrollitud tegevustele pääsemiseks hakkama Covid-tõendit esitama ka 12–17aastased (kaasa arvatud); ning tühistada valitsuse nõue, mille kohaselt 1. –12. klassi õpilasi soovitakse 2–3 korda nädalas testida. Sõnas, et pärast pöördumise esitamist avaldas Soome Terviseamet (THL) uuringu, milles võrreldi Covid-19 levikut erinevates maakondades. Täpsustas, et osad maakonnad otsustasid saata õpilased distantsõppele ning osad jätkasid tavapärasega õppega. Uuringust nähtus, et koolide sulgemine ei avaldanud mõju viiruse levikule. M. Joonas-Tõnumaa avaldas arvamust, et sellisel juhul ei tohiks suurt mõju avaldada ka laste testimine. Juhtis tähelepanu, et koolides testimine ja Covid-tõendi olemasolu tekitab lastele vaimset pinget ning see ei ole õigustatud. Samuti on see koolides toonud kaasa koolikiusamist. Tõi näite Tallinna koolist, kus õpetaja palus tunni alguses vaktsineerimata õpilastel panna maskid ning istuda tagumisse ritta. Rõhutas, et laste eristamine vaktsineerituse alusel tekitab neile stressi.

Komisjoni esimees andis sõna Riigikantselei esindajale Häli Tarumile kommenteerimaks kollektiivses pöördumises tehtud ettepanekuid.

Häli Tarum kommenteeris, et 14. veebruarist kaob alaealistel Covid-tõendi esitamise nõue nii sise- kui välitingimustes ning seega on üks pöördumise eesmärkidest juba täidetud.

Järgmisena sai sõna Sotsiaalministeeriumi vaimse tervise osakonna juhataja Anniki Lai kommenteerimaks testimise mõju laste vaimsele tervisele.

Anniki Lai sõnas, et keeruline on tuua seoseid testimisel ja vaktsineerimisel laste vaimse tervisega.

Rõhutas, et keskkond koolis peab olema last toetav ning paljud koolid on liitunud KiVa programmiga, et vähendada koolikiusamist. A. Lai märkis, et erinevad rahvusvahelised uuringud näitavad, et enim mõjutab laste vaimset tervist distantsõpe ning kodune olukord. Kui vanemate tööelu oli kriisi tõttu häiritud, oli häiritud ka laste vaimne tervis. Sõnas, et laste vaimse tervise probleemid on kujunenud aastaid ning murettekitav on, et laste enesevigastused on võrreldes 2015. aastaga kahekordistunud. Oluline on tegeleda ennetusega ning õigeaegse abi osutamisega. 2022. aasta alguses loodi Sotsiaalministeeriumisse vaimse tervise osakond, et vaimse tervise küsimused oleksid ühtlasemalt koordineeritud.

Komisjoni esimees andis koolidega seonduvate korralduslike küsimuste kommenteerimiseks sõna Haridus- ja Teadusministeeriumi kriisijuht Rain Sannikule.

Rain Sannik sõnas, et laste vaimne tervis on väga oluline ja see on ka põhjus, miks Haridus- ja Teadusministeerium on selle õppeaasta vältel rõhutanud kontaktõppe olulisust. Erinevad uuringud on näidanud, et kontaktõppel on oluline roll tagamaks laste õpiedukust ning vaimset tervist. Kontaktõppe tagamiseks on rakendatud erinevaid meetmeid. Alates 01.11.2021 on koolides kiirtestimist tehtud. Märkis, et kiirtestimine on leidnud heakskiidu ning Haridus- ja Teadusministeerium on iganädalaselt küsinud tagasisidet ka koolidelt. Juhtis tähelepanu, et koolidele ei ole pandud kiirtestimise nõuet, vaid tegemist on olnud riigi poolt loodud võimalusega testimist koolides läbi viia. Haridus- ja Teadusministeerium soovib jätkuvalt koolides kiirtestimist viia läbi 2 korda nädalas kõigi koolipere liikmete seas. Koolidel on võimalus valida, kas pakuvad kiirtestimise võimalust kodudes või koolis. Seega on koolides testimine paindlik. Kiirtestimise peamine eesmärk on tagada turvaline kontaktõpe koolides ning takistada viiruse levikut.

Alates 07.02 võivad sümptomiteta ning negatiivse kiirtestiga lapsed ja noored jätkata tavapärase elu, kui lähikontakt Covid-19 viiruse kandjaga toimus lasteaias või -hoius, üldhariduskoolis või kutseõppeasutuses.

Mariann Joonas-Tõnumaa täpsustas, et kollektiivne pöördumine ei seosta kõiki laste vaimse tervisega seotuid probleeme just Covid-19ga. Selgitas, et laste vaimne tervis on niigi habras ning Covid-tõendi küsimine ja testimise kohustus ei ole õigustatud, sest tekitab lastele lisapingeid. Kommenteeris, et paljud koolid võtavad kiirtestimise nõuet rangelt ning ei lase lastel kiirtesti koju võtta. Juhtis tähelepanu, et Rootsis ei testita koolides lapsi ning lapsed kuni 9nda klassini ei ole olnud distantsõppel.

Kert Kingo juhtis tähelepanu, et kollektiivse pöördumise sisu on vaktsineerimisest tulenevalt laste lahterdamine, mille tulemusena on kannatanud laste vaimne tervis. Tõi näitena, et vaktsineerimata lapsed on jäetud kõrvale näiteks klassiekskursioonidest. Samuti on vaktsineerimata lapsed need, kes peavad minema koduõppele, kui klassis on toimunud nakatumine. Seega tegemist on laste lahterdamisega vaktsineerituse alusel.

K. Kingo küsis, kuidas plaanitakse lahendada neid probleeme, mida Covid-19 meetmed lastele tekitanud on.

Rain Sannik vastas, et Haridus- ja Teadusministeerium on teinud koolidele soovitusel võimaldada kodus testimist.

Sõnas, et Haridus- ja Teadusministeerium on planeerinud tegevusi, mis aitavad lastel tekkinud õpilünki tasandada ning vaimse tervisega seonduvaid probleeme parandada.

Anniki Lai märkis, et erinevatest küsitlusuuringutest nähtub, et kõige enam on Covid-19 tõttu kannatanud noorte vaimne tervis. Juhtis tähelepanu, et käesoleval hetkel on andmeid alates 15-aastaste noorte osas. Seetõttu on Sotsiaalministeerium algatamas põhjalikku laste vaimse tervise uuringut, sest senised andmed antud valdkonnas on puudulikud.

Sõnas, et eelmisel aastal hakati rahaliselt toetama Covid mõjude leevendamiseks kohalikke omavalitsusi, kes saavad pakkuda inimestele vaimse tervise teenuseid. Kohalikel omavalitsustel on võimalik ka sel aastal taotleda Sotsiaalministeeriumilt toetusmeetmena raha kogukonnapsühholoogi palkamiseks ning vaimse tervise teenuste osutamiseks. Lisaks aitab Sotsiaalministeerium omavalitsusi nõustada vaimse tervisega seonduvate teenuste pakkumise teemal.

Anu Hermlin sõnas, et laste vaimset tervise mõjutab ka maskide kandmine ning selle mõju tuleks analüüsida. Selgitas, et laste arengu jaoks on lastel oluline näha suhtlemisel inimeste emotsioone.

Häli Tarum vastas, et lastel ei ole maski kandmise kohustust olnud.

Rain Sannik märkis, et õpilastel ei ole olnud maski kandmise kohustust, ent maski kandmine

on soovituslik, et ennetada viiruse levikut ja hoidmaks kontaktõpe avatuna.

Priit Sibul kommenteeris, et laste vaimse tervise probleemidest räägiti ka enne Covid-19 kriisi, ent praegune olukord on laste vaimset tervist veelgi halvendanud. Avaldas arvamust, et uute teadmiste tekkimisel tuleks ümber vaadata ka kehtivad piirangud.

Mariann Joonas Tõnumaa tõi näite Rootsist, kus lapsed ei ole pidanud kandma maske ning neid ei ole koolis testitud. Maskide kandmine on olnud soovituslik vaid täiskasvanutele talveperioodil ning tipptunnil ühistranspordis. Rootsi teadlased on leidnud, et maskidel pole suurt mõju viiruse leviku takistamiseks.

Anniki Lai märkis, et 2021. aasta lõpus valmis [eksperdiarvamus](#), mis tugines erinevate riikide teadustöödele ja rahvusvahelistele teadmistele. Sõnas, et laste vaimne tervis on oluline ühiskondlik küsimus ning on oluline, et lastele oleks tagatud neid toetav keskkond.

Anu Hermlin sõnas, et laste vaimset tervist mõjutab see, kui täiskasvanud kannavad maski ning lastel pole võimalik suhtlemisel näha inimeste emotsioone.

Siret Kotka tänas kutsutud külalisi ning märkis, et komisjon arutab pöördumist veel vähemalt ühel korral, et kujundada oma seisukoht. Tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 152¹² lõikest 1 on komisjonidel seisukoha kujundamiseks aega 6 kuud arvates pöördumise menetlemisse võtmisest.

3. Info ja muud küsimused

Päevakorrapunkti ei arutatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Siret Kotka
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Kaisa Karu
protokollija